

Posudek na bakalářskou práci

Pavel Smetana

Řád, člověk a Bůh

Práce si klade nesmírně náročné cíle, dává do souvislosti časově vzdálené myšlenkové systémy, od antických filosofů (kde se podrobněji zastavuje u Platóna a Plótína) přes islámskou mystiku až k Schopenhauerovi. Jednotícím prvkem přitom není jen myšlenka světového řádu, ale i její interpretace v hudební harmonii. Protože tento klíč byl při výběru autorů/směrů, kterými se práce zabývá, podstatný (a je také tím, co tento výběr ospravedlňuje), bylo by vhodné, aby se motiv hudební harmonie v nějaké podobě objevil už v názvu (příp. podnázvu) samotné práce. Také by bylo na místě vysvětlit, proč práce končí právě u Schopenhauera a zda se záměrně vyhýbá na něj navazující reflexi F. Nietzscheho „Zrození tragedie z ducha hudby“.

Práce jako celek, při nesmírné náročnosti a šíři zvoleného tématu, díky jednotícímu motivu hudební harmonie našla originální klíč, s jehož pomocí lze postupovat metodicky. Sám tento postup (metoda) je zřejmě originálním objevem autora a zaslouží velké ocenění. Jiná věc je, že toto monumentální téma zpracované na tak malém prostoru nutně vede místy ke zkratkovitosti a také nejasnostem ve vyjádření, což může být zčásti stylistickou neobratností autora, jinde je ale dáno přílišnou stručností, zkratkovitostí vyjádření - myšlenka není dotažena až k plnému sdělení obsahu (jako příklad uvádím odkaz na E. Syřišťovou na s. 30, kde je citována její teze o halucinacích, ale souvislost není zcela jasná; bylo by vhodné ji vypracovat ve formě poznámky).

Téma by zasloužilo další zpracování do větší hloubky a vyjasnění jistých motivů, včetně odstranění chyb a nepřesností. Zejména na teologické fakultě by se dalo očekávat, že při zpracování motivu chaosu ve starých mýtech (chaos jako protiklad řádu) bude biblické pojetí Boha lépe pochopeno. Srovnání s řeckými mýty nalezneme na s. 12, kde se uvádí, že Hospodin (a jeho oheň) je podobně jako Zeus pánem Chaosu („Zeus... ukazuje se být pánem atributů Chaosu, tedy tím kdo má moc řád světa narušit...“). To neodpovídá ani biblické představě Boha, ani návaznosti starozákonních spisů na ty mýty, ze kterých skutečně vycházejí (tj. okruhy starého Orientu: Egypt, Mezopotámie, Kanaan). Bohové zakládající zemi jsou zde vždy zakladateli řádu a nepřáteli Chaosu (včetně jeho reprezentantů) – toho chaosu, který znemožňuje život (to se dává do souvislosti s nutností pevného společenského řádu v krajinách, kde obživa vyžaduje nutně koordinaci při budování a údržbě systému zavlažovacích kanálů). Naproti tomu okruh řeckých mýtů modelem pro biblické pojetí není. Téma biblického Boha jako zakladatele řádu umožňujícího život je známé a dobře zpracované, což se dalo nalézt jistě i v každém slovníku biblické teologie a studenti teologické fakulty by o tom měli vědět (oheň Hospodinův nemá „rozkladný účinek“ a není „spojován se silami Chaosu“ – jak se na s. 12 mylně uvádí-, ale je symbolem znovunastolení řádu života; podobně je tomu i později s ohněm jako symbolem Ducha sv.). Jinak je v práci téma mýtu s využitím Ricoeurova spisu „Mýtus a jeho filosofická interpretace“ pojednáno dobře.

Pasáž o řecké filosofii od hledání logu přes rozbor Platóna a navazující novoplatonismus je rovněž dobře zpracovaná. Vážnější pochybnost zde budí pouze samotný název kapitoly „Vznik světa jako snaha o poznání jeho vnitřních zákonitostí“. Pokud by byl chápán doslova, znamenalo by to, že samotný svět se vytváří teprve naší snahou o jeho poznání (dokonce teprve o poznání jeho zákonitostí), což by se dalo interpretovat přinejlepším kantovsky („svět“ jako náš úkol), anebo ve

smyslu solipsismu. Z kontextu se spíše zdá, že jde o nešťastné vyjádření, kde místo slova „jako“ buď mělo stát „a“, či spíše by bylo nutné celý název přestylizovat a následně upřesnit i vyjádření v prvních odstavcích příslušné části práce. Toto by bylo třeba vysvětlit (u obhajoby).

Část věnovanou islámské mystice pokládám za vynikající, zvláště díky tomu, že je dobře vypracována návaznost na předchozí motivy, a to historicky i z hlediska témat, které se v ní objevují (novoplatónské „Jedno“ aj.). Také těží velmi mnoho z uvedené metody sledování motivů hudební harmonie. V závěrečné části o Schopenhauerovi není místy jasné, co jsou interpretace a co vlastní myšlenky autora (mám na mysli s. 46, 2. odst. – s. 47) - to lze hádat jen dle odkazů pod čarou.

Práce obsahuje celou řadu stylistických i gramatických chyb (autor např. důsledně užívá „jež“ místo „jenž“ ve významu „který“; a řada dalších, které se opakují méně často).

Jak bylo výše řečeno, práce je v několika ohledech vynikající, a proto navrhuji hodnocení výbornou, navzdory některým chybám.

Vypracovala W. Drozenová dne 22. 8. 2011